

LIITE 1

ULKOMINISTERIÖ

Muistio

15.6.2022

Kehityspoliittinen osasto

KEO-50 Kehitysrahoituksen ja yksityisen sektorin yksikkö

KANSAINVÄLINEN KEHITYSJÄRJESTÖ; SUOMEN OSALLISTUMINEN KANSAINVÄLISEN KEHITYSJÄRJESTÖN KAHDENTEENKYMMENENTEN LISÄRAHOITUKSEEN (IDA-20)

Hankkeen tausta

Kansainvälinen kehitysjärjestö (International Development Association, IDA) perustettiin vuonna 1960. Jäsenenä on tällä hetkellä 174 maata. Suomi liittyi IDA:an vuonna 1960. Suomen ääniosuus on 0,62 prosenttia. IDA:n suurimpia rahoittajia ovat Yhdysvallat, Japani, Iso-Britannia ja Saksa.

IDA myöntää pääasiassa pehmeäehtoista lainarahoitusta sekä lahjarahoitusta köyhimmille kehitysmaille. Tällä hetkellä 74 maata ovat kelpoisia vastaanottamaan IDA:n rahoitusta. Näistä 39 on luokiteltu hauraiksi maiksi. IDA-luottojen laina-aika on 25 – 40 vuotta ja ne ovat lyhennysvapaita ensimmäiset 5 – 10 vuotta. Ne ovat matalakorkoisia ja / tai niissä on pienet hallintokustannukset. IDA-20 -rahoituskierröksellä otetaan käyttöön mahdollisuus myöntää 50 vuoden lainoja sekä lyhytaikaisia lainoja.

IDA:n rahoituksesta sovitaan kolmen vuoden välein käytävissä lisärahoitusneuvotteluissa. IDA-20-rahoituskierröksestä aikaistettiin vuodella pandemiasta kärsineiden kehitysmaiden tukemiseksi. Lisärahoitusneuvottelut saatiin päätökseen joulukuussa 2021. IDA-20 -kausi kattaa aikavälin heinäkuu 2022 – kesäkuu 2025. Suomi on osallistunut yhteensä yhdeksääntoista Kansainvälisen kehitysjärjestön lisärahoituskierrökseen noin 2,356 miljardilla Yhdysvaltain dollarilla.

Tilivuonna 2021 Kansainvälinen kehitysjärjestö myönsi uutta rahoitusta noin 36 miljardin dollarin arvosta. IDA:n myöntämän rahoituksen keskeiset teemat olivat inhimillinen pääoma ja sukupuolten välinen tasa-arvo, ympäristö ja luonnonvarat, ml. ilmastonmuutos, kaupunki- ja maaseutukehitys, yksityisen sektorin kehitys ja sosiaaliturva ja sosiaalinen kehitys. Vuonna 2021 maa- ja aluekohtaisia maksatuksia tehtiin 22,9 miljardin dollarin arvosta, josta suurin osa kohdistui Afrikkaan (14,5 miljardia dollaria) ja Etelä-Aasiaan (5,7 miljardia dollaria).

Maailmanpankkiryhmän toiminta pohjautuu tulosperustaiseen malliin (Performance-Based Allocation system, PBA). Tuloksia seurataan kolmitasoisien järjestelmän kautta. Lisäksi Maailmanpankkiryhmän toimintaa arvioi riippumaton evaluointiryhmä (Independent Evaluation Group / IEG), joka julkaisee myös vuosittaisen Maailmanpankin kehitystuloksia käsittelevän raportin. Kansainvälisten kehitysjärjestöjen tehokkuutta seuraava MOPAN-verkosto arvioi 2015 – 2016 kierroksella Maailmanpankin (IBRD ja IDA). Raportissa todettiin, että Maailmanpankki täyttää tehokkaan monenkeskisen järjestön vaatimukset.

Hankkeen toteutus

IDA edistää Suomen kehityspolitiikan päämäärää eli köyhyyden ja eriarvoisuuden poistamista sekä kestävästä kehityksestä. Suomen keskeiset neuvottelutavoitteet on huomioitu loppuasiakirjassa hyvin. Teemat jatkavat pitkälti aiempien vuosien painopisteitä: erityisesti ilmastonmuutos, tasa-

arvo ja tuki hauraille ja konfliktimaille ovat olleet teemoina jo IDA-17 -lisärahoituskierrokselta asti.

IDA-20 kierrokselle on valittu neljä läpileikkaavaa teemaa (kriisinkestävyys, hallinnon ja instituutioiden vahvistaminen, kehitysmaiden velkakestävyys, teknologia) sekä viisi erityisteemaa (inhimillinen pääoma, ilmasto, sukupuolten välinen tasa-arvo, tuki hauraille ja konfliktimaille, talouden ja työllisyyden kehittäminen). Yksityisen sektorin rahoitusikkunalle osoitetaan 2,5 miljardin dollarin lisärahoitus, mikä tukee Suomi – IFC ilmastorahaston toimintaa. Ilmastorahoituksen osuuden tavoitellaan nousevan 35 prosenttiin koko rahoituspaketista IDA-20 kaudella.

IDA-20 tukee vahvasti Suomen kehityspolitiikan viittä päätavoitetta: naisten ja tyttöjen oikeuksia ja asemaa tuetaan sukupuolten välisen tasa-arvon erityisteeman kautta, koulutusta inhimillisen pääoman erityisteeman kautta, kestävää ja ihmisarvoista työtä talouden ja työllisyyden erityisteeman kautta, sekä ilmastonmuutosta ilmastoon keskittyvän erityisteeman kautta. Läpileikkaavista teemoista erityisesti kriisinkestävyys ja hallinnon ja instituutioiden vahvistaminen edistävät Suomen kehityspoliittista päätavoitetta rauhanomaisten ja demokraattisten yhteiskuntien tukemisesta. Tulosten mittaus- ja seurantajärjestelmää vahvistetaan.

Hankkeen rahoitus

IDA-20 rahoituskierrosta aikaistettiin vuodella pandemiasta kärsineiden kehitysmaiden tukemiseksi. Rahoituslupauskokouksessa joulukuussa 2021 48 avunantajamaata ja kehitysmäädustajaa sopivat 93 miljardin rahoituksesta IDA:lle vuosille 2022–2025. Tästä avunantajamaiden lupaamien kehitysyhteistyövarojen osuus on 23,5 miljardia dollaria. Rahoituspaketin muut osat koostuvat kehitysmaiden aikaisempien lainojen paluumista sekä markkinoilta kerättävästä rahoituksesta.

IDA-17-rahoituskierrroksesta lähtien lahjamuotoista rahoitusta on voinut tietyin ehdoin täydentää myös IDA:lle myönnettävällä pehmeäehtoisella lainalla, niin kutsutuilla kumppanuuslainoilla (Concessional Partner Loans, CPL). Kumppanuuslainojen ehdot ovat säilyneet IDA-20-kierroksella pääosin muuttumattomina, mutta lainojen maturiteetteihin on tullut aiempaa enemmän vaihtoehtoja ja diskonttokoron laskentatapaa on uudistettu. Ehtojen täyttyessä Suomi voi periaatteessa harkita kehitysyhteistyön finanssisijoitusten käyttämistä kumppanuuslainan myöntämiseen. Tällä hetkellä finanssisijoitusmäärärahan käyttämistä IDA-20-lisärahoitukseen ei suunnitella. Tilanteen muuttuessa asia tuodaan erikseen raha-asiaivaliokunnan käsittelyyn.

Suomen rahoitustaso IDA-20 lisärahoituskokouksessa

Voimassa olevan kehyspäättöksen valossa Suomen on mahdollista tukea Kansainvälisen kehitysjärjestön 20. lisärahoitusta 125 miljoonalla eurolla. Määrärahavaltuuden pohjalta Suomi on ilmoittanut osallistuvansa IDA-20 rahoitukseen 125 miljoonalla eurolla, edellyttäen, että tarvittavat varat sisältyvät eduskunnan hyväksymään vuoden 2022 talousarvioon ja että rahoituspäätös saa valtioneuvoston hyväksynnän.

Suomen rahoituslupaus merkitsee noin 10 prosentin korotusta verrattuna Suomen IDA-19 -kierroksen rahoituskontribuutioon, joka oli 114 miljoonaa euroa. Rahoituslupaus nostaa Suomen IDA-rahoitusosuuden 0,39 prosentista 0,43 prosenttiin. Kasvusta huolimatta Suomen kontribuutio on noin puolet Suomen IDA-rahoituksen huippuvuosista, jolloin se oli noin 250 miljoonaa euroa (IDA-16 ja IDA-17).

Esitetään, että Suomi osallistuisi Kansainvälisen kehitysjärjestön kahdenteenkymmenenteen lisärahoitukseen 125 000 000 eurolla. Tarkoitukseen kohdennettaisiin 125 000 000 euroa vuoden 2022 talousarvion myöntö- ja sopimusvaltuuksista momentilta 24.30.66 (varsinainen kehitysyhteistyö) käyttösuunnitelmakohdalta 1 (monenkeskinen kehitysyhteistyö). Maksatukset jakautuisivat yhdeksälle vuodelle 2023–2031.